

MAGNETOFONSKI SNIMAK
10. SJEDNICE DOMA NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH,
održane 11.11.1999. godine sa početkom u 11.20 sati

PREDSJEDAVAO JE
IZET ŽIGIĆ

Ja vas sve pozdravljam, poslanike, delegate Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, predstavnike međunarodne zajednice i predstavnike medija koji su prisutni na današnjoj sjednici i otvaram 10. sjednicu Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH.

/INTONIRANJE HIMNE/

Za 10. sjednicu Doma naroda predlažem sljedeći

DNEVNI RED

- 1. Prijedlog zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH;**
- 2. Nacrt izbornog zakona BiH, predlagač delegat u Domu naroda Drago Ljubičić;**
- 3. Nacrt izbornog zakona BiH, predlagač Klub poslanika SDP-a i**
- 4. Delegatska pitanja.**

Konstatujem da za današnju sjednicu imamo kvorum i to 5 iz reda Bošnjaka, 3 iz reda Hrvata i 3 iz reda Srba.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda, prvo da se izjasnimo o dnevnom redu. Jesmo li saglasni sa dnevnim redom? Ko je za? Ima li protiv? Uzdržanih? Nema. Hvala lijapa. Konstatujem da smo jednoglasno usvojili predloženi dnevni red.

Ad.1. Prijedlog zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH

Predstavnički dom je raspravljao o ovom zakonu i donio je zaključak da poslanici mogu svoje prijedloge i amandmane na ovaj zakon uputiti Vijeću ministara BiH na izjašnjavanje u narednom periodu. Predlažem da vodimo raspravu o ovom zakonu i da donesemo sličan zaključak, s tim što bismo ograničili u vremenskom periodu u kome bi bili dostavljeni ovi amandmani.

Otvaram raspravu. Ko se javlja za riječ?

ISMET ŠARČEVIĆ

Gospodo predsjedavajući, kolege delegati, uvaženi gosti,

Obzirom da je situacija oko ovog zakona takva kakva je, znači da se mogu ulagati amandmani i da bi vjerovatno ovaj zaključak išao da se predloži kao i na Predstavničkom domu, namjeravam da uložim dva amandmana na član 6. i 7. U članu 6. „izbjeglica iz BiH prestaje biti izbjeglicom iz BiH“, pa se navodi tačka a) i b), mislim da bi bilo uputno uložiti amandman, odnosno, uključiti tu i tačku c) i tako ću formulisati amandman u tom pravcu da prestaje status izbjeglice ukoliko je izbjeglica sadašnja prodala ili otuđila svoju imovinu, a posebno imovinu koja je služila za smještaj i stanovanje. Isti amandman bi bio pod tačkom e), u članu 7. Mislim da bi bilo uputno zbog toga, zbog situacije u kojoj se nalazimo i zbog stava i međunarodne zajednice, a i svih dosadašnjih rasprava koje su vođene između dva entiteta oko smještaja i statusa izbjeglica i uvijek je potencirano to da onaj ko je otuđio svoju imovinu u jednom entitetu, prešao u drugi, da bi mu trebao prestati status izbjeglice u tom pravcu, jer on više nije bez imovine i nije više izbjeglica. To je dogovarano više puta i sa ministrima za izbjegla i raseljena lica oba entiteta i mislim da je tu postignuta saglasnost u njihovom, bar u provedbi na terenu je postignuta saglasnost da se to već provodi na terenu, gdje su pojedine općine kod otuđenja imovine obavezne da dostavljaju takve spiskove na adresu Ministarstva za izbjegla i raseljena lica drugog entiteta i da se takav briše sa liste izbjeglih i raseljenih lica. U tom pravcu ću ja uložiti ta dva amandmana, pa obzirom da je zaključeno u Predstavničkom domu da će se izjašnjavati ... vjerovatno će naći mjesta i ovo.

IZET ŽIGIĆ

Hvala lijepa. Ko se dalje javlja za riječ?

MUGDIN HERCEG

Uvaženo Predsjedništvo, uvažene kolege poslanici, cijenjeni gosti, ja bih iskoristio priliku, pošto Predstavnički dom nije donio odluku o usvajanju ovog zakona, da dam jednu sugestiju za tehničku popravku i dva amandmanska prijedloga, ja ću ih dati u pismenoj formi poslije ove sjednice.

Naime, u poglavlju III koje reguliše prava izbjeglica iz BiH i raseljenih lica u BiH, treba da stoji tačka 1., kako stoji, a ne tačka, poslije tačka 2., a ne tačka 3. koja reguliše prava na povrat imovine, i ne tačka 4., nego tačka 3. koja reguliše prava na povratak stanarskih prava, to je tehnička intervencija, bar u ovom dokumentu što ja imam tako stoji.

Drugo, izrazio bih svoju ličnu podršku donošenju ovog zakona jer sam duboko svjestan potrebe uspostave krovne registrative na nivou države BiH kojom će se regulisati pitanje izbjeglica i raseljenih osoba u BiH.

Amandman bih dao na član 10., stav 2., da umjesto teksta u posljednjoj rečenici, znači, to je član 10., koji glasi, citiram “program povratka izbjeglica iz BiH i raseljenih osoba iz prethodnog stava usvaja Vijeće ministara”. Ja predlažem da se ovaj tekst briše i da se zamijeni tekstem “program povratka izbjeglica iz BiH i raseljenih osoba iz prethodnog stava usvaja Parlamentarna skupština BiH, na prijedlog Vijeća ministara”.

Sljedeća intervencija bi bila na član 13., umjesto navedenog datuma, 1. april '92. godine, koji se uzima kao datum vezan za povratak imovine, treba da stoji 30.4.1991. godine.

Naime, Aneks 7. Dejtonskog mirovnog sporazuma, članak 1., tačka 1., u drugoj rečenici je vrlo precizan, ja ga citiram: “oni će imati pravo da im se vrati imovina koja im je oduzeta tijekom neprijateljstva od '91. godine i da im se nadoknadi sva imovina koja im se ne može vratiti”. Prema tome, tražim da se ostane na dosljedno definisanom rješenju u tački 1., člana 1. ovog aneksa 7. Hvala lijepa.

IZET ŽIGIĆ

Hvala lijepa. Ko se dalje javlja za riječ? Ako se niko ne javlja, ja bih da zatvorimo raspravu po ovom zakonu uz zaključak da se ovi izloženi amandmani, predloženi amandmani, kao i drugi amandmani, dostave u pismenoj formi Sekretarijatu Skupštine do 18.11.1999. godine kako bi mogli biti upućeni Vijeću ministara BiH na izjašnjenje. Molio bih da u roku od 7 dana se dostave u pismenoj formi svi amandmani koji su danas rečeni, a i oni za koje se smatra da ih trebaju pojedini poslanici, delegati da dostave, da ih dostave do ovog roka kako bi se moglo Vijeće ministara BiH izjasniti i da možemo dalje voditi raspravu o ovom zakonu.

Ko je za ovakav zaključak? Hvala lijepa. Ima li protiv? Uzdržanih? Nema. Konstatujem da smo usvojili ovaj zaključak jednoglasno i zamolio bih sve poslanike, delegate, da ispoštuju ovaj rok od 7 dana kako bi dostavili svoje pisane amandmane na ovaj zakon radi izjašnjenja na Vijeću ministara BiH.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda.

Ad.2. Nacrt izbornog zakona BiH, predlagač, delegat u Domu naroda Drago Ljubičić

Mi smo dobili dva Nacrta izbornog zakona, jedan od ovih zakona je Nacrt izbornog zakona BiH, koji je urađen od strane OSCE-a, odnosno OHR-a i zajedno sa istaknutim stručnjacima iz BiH, a kao predlagač se pojavljuje delegat u Domu naroda Drago Ljubičić. Da li ima potrebe da nešto predlagač kaže ili da idemo sa raspravom?

DRAGO LJUBIČIĆ

Gospodine predsjedavajući, gospodo iz kancelarija OSCE-a i OHR-a ... komisije, kolege delegati, dame i gospodo, ja sam jučer prisustvovao sjednici Predstavničkog vijeća na čijem dnevnom redu su također bili i jedan i drugi nacrt izbornog zakona, koji su na odgovarajući način već došli u proceduru i parlamentarnu raspravu i imao sam prilike da na jučerašnjem zasjedanju Predstavničkog vijeća, slušajući dio diskutanata i komentara, lično uočim određene, da tako kažem, primjedbe na ovaj zakon koji na jedan određen način, evo da vam prihvatim, još uvijek osporavaju u potpunosti, proceduralno i na osnovu Poslovnika, uvođenje ovog zakona u parlamentarnu raspravu.

Juče je na Predstavničkom vijeću prihvaćeno da se vodi načelna rasprava o jednom i drugom zakonu, što znači bez predlaganja amandmana, u smislu korekcije ili izmjene ovog zakona. Shvatio sam da na Domu narodnog zasjedanja treba omogućiti, obezbijediti, i proceduralno i pravno i formalno, još dio, znači, onih obaveza koje su jučer istaknute kako bi se na sledećem našem zasjedanju, i sledećim zasjedanjima, mogla u

potpunosti voditi dalja rasprava o ovom nacrtu zakona, uz mogućnost, normalno, ono što sam maloprije rekao predlaganja, odnosno, ulaganja amandmana kako to delegati, odnosno, poslanici budu i smatrali.

Ja sam jučer iskoristio priliku da Predstavničko vijeće, jer sam to osjetio za potrebno, smatrao sam to i svojom obavezom, radi potpunog informisanja poslanika u Predstavničkom vijeću, a smatrao sam to i svojom obavezom, jer se pojavilo kroz diskusiju, kroz komentare, nešto što ljudima, poslanicima, nije bilo jasno, kako sam se ja pojavio u ulozi predlagača ovog zakona, a ja mislim da mi svi znamo da je Nacrt zakona radila radna grupa koja je ranije formirana i izabrana na nivou BiH, u saradnji sa Kancelarijom OSCE-a i u saradnji sa Kancelarijom OHR-a. Ne bih želio da vam mnogo oduzimam vremena, ali to smatram i danas svojom obavezom, što se tiče članova Kolegija, mi znamo kako sam se ja pojavio u ulozi predlagača, ali zbog ostalih delegata u ovom domu, ja, evo, dozvolite mi, u najkraćim crtama samo da vam prenesem da i vi imate pravu informaciju kako sam se ja pojavio u ulozi predlagača ovog nacrta.

26.10. mi smo imali dogovoren sastanak s ambasadorom, gospodinom Berijem, po pitanju ovog nacrta, jer smo ga sedam dana, članovi jednog i drugog doma, kolegija jednog i drugog doma, dobili zvanično od ambasadora. Taj sastanak je tada znači i dogovoren. Cilj sastanka je bio, znači, to je bio prvi zvanični sastanak i razgovor ambasadora sa predstavnicima i zvaničnicima iz institucija BiH, tako sam obaviješten i od ambasadora da se na tom prvom sastanku odmah vide eventualne primjedbe i da se razmijene mišljenja o samom tom nacrtu.

Kroz raspravu i razgovor na tom zajedničkom sastanku, već su se pojavile određene dileme, odnosno pitanja kada je u pitanju ovaj zakon. Jedno od, ja prihvatam da kažem suštinskih pitanja jeste na tom sastanku i razgovoru bilo kako proceduralno, pravno i formalno da se taj zakon uvede u parlamentarnu raspravu, jer u tom zakonu su istaknute i primjedbe na okruglim stolovima koji su već do sada održani, istaknute su primjedbe i na jučerašnjoj sjednici Predstavničkog vijeća, pitanje preambule, obrazloženja ovog nacrta, kao i ime predlagača, jer na osnovu Poslovnika mora se znati ko je predlagač.

Da ne duljim, kroz raspravu smo došli do, normalno, konstatacija da u tom momentu nismo imali predlagača. Obaviješteni smo od gospodina Berija da treba, ipak, skratiti vrijeme našeg dogovaranja oko predlagača, obaviješteni smo od gospodina Berija da je rok početak februara, vrijeme do kada bi ovaj zakon trebao biti usvojen i na osnovu njega da se obave opšti parlamentarni izbori u septembru 2000. godine. Cijeneći te činjenice, cijeneći nekoliko drugih, također, značajnih činjenica, evo, ja sam, kao član Kolegija na toj sjednici, imao jedan prijedlog da premostimo, da riješimo to proceduralno, pravno, formalno pitanje predlagača, da to bude Kolegij, normalno poznavajući Poslovnik, iako ja nisam u svom predlogu, znači, da i ovo kažem, razmišljao, o tom elementu, pojavilo se da Kolegij, kao tijelo, ne može biti predlagač. Predložen sam na istoj sjednici da i ja iskoristim svoje delegatsko pravo da budem predlagač, što sam ja i uradio i na takav način, znači, to je iskrena namjera bila, lično moja, da skratimo vrijeme tog dogovaranja oko procedure, a da stvorimo više prostora i vremena za jednu korisniju raspravu, to sam ja juče rekao, a po meni je korisnija rasprava ovo što je već juče krenulo na Predstavničkom vijeću, i ovo što ćemo mi vjerovatno razgovarati na našoj sjednici, jer kroz tu raspravu daje se prilika i poslanicima i daje se prilika delegatima da svojim prijedlozima, da svojim amandmanima, da kažem, imaju mogućnosti, u smislu

poboljšavanja ovog zakona. Na taj način, ja sam se pojavio u ulozi predlagača ovog zakona i ja ponavljam, Zakon je radila radna grupa na nivou BiH, to je svima poznato, formalno, ja sam samo u ulozi predlagača.

Danas bih predložio, također, da iskoristim ovu priliku da, evo, pošto smo prihvatili ovaj dnevni red, da se i na današnjoj našoj sjednici, u principu, vodi rasprava kao što je jučer vođena rasprava na Predstavničkom vijeću, to je načelna jedna rasprava, a do naredne sjednice, ja se nadam i vjerujem da ćemo premostiti i one proceduralne primjedbe koje su jučer istaknute na Predstavničkom vijeću i da stvorimo uslove da se na sledećim sjednicama i Predstavničkog vijeća i Vijeća naroda, praktično, vodi ponovo rasprava o ovom nacrtu, uz mogućnost predlaganja i ulaganja amandmana na ovaj zakon. Hvala vam.

IZET ŽIGIĆ

Hvala lijepa, gospodine Ljubičiću. Mi smo na Kolegiju Doma napravili jedan dinamički plan razmatranja ovih zakona, radi se o dva zakona, nacrtu izbornih zakona. Na današnjoj sjednici predlažem da vodimo načelnu raspravu o ovim predloženim nacrtima izbornih zakona i da u narednom periodu ulazimo u proceduru, amandmansku, izjašnjavanja i detaljne rasprave, iščitavanja ovih zakona, kroz utvrđivanje nacrtu i prijedloga ovih zakona.

Ko se sljedeći javlja za riječ?

DŽEVAD MLAČO

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, lično mislim da je prijedlog, odnosno, Nacrt izbornog zakona dosta dobar, međutim, imaju ovdje, po meni, tri važne stvari o kojima bismo trebali naći kvalitetnije rješenje.

1. Pitanje jednakopravnosti građana ovdje je dosta upitno, a ono je, mislim, direktno vezano za izjašnjenje Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti građana, odnosno, naroda na prostoru BiH. Ja bih iskoristio priliku da predložim međunarodnoj zajednici da animira rad Ustavnog suda BiH. Mislim da je nešto u radu Ustavnog suda BiH zapelo. Meni koliko je poznato, bilo je dovoljno vremena da se sva procedura ispoštuje i da se Ustavni sud BiH odredi po tom pitanju. Ono će suštinski utjecati na kvalitet Izbornog zakona. U ovoj situaciju koju sad imamo, mi bismo imali da otprilike jedna trećina građana BiH ne bi bila, da kažem, ravnopravna onom drugom dijelu, dvije trećine građana, a to su Bošnjaci i Hrvati na prostoru RS i Srbi na prostoru Federacije BiH.

Ponovit ću prijedlog da međunarodna zajednica animira rad Ustavnog suda BiH, da se izjasni o pitanju konstitutivnosti naroda na prostoru cijele BiH.

2. Pitanje mandata. Čini mi se da po ovom sad nacrtu bi se desilo da mi svake dvije godine imamo izbore i time bi se, u stvari, zaista opteretila ova država, bez obzira što su mandati na četiri godine, čini mi se da su za nivo Federacije BiH i RS i BiH odvojeni od općina i kantona i desilo bi se da imamo svake dvije godine izbore što bi ekonomski i na svim drugim poljima ostavilo tragove, jer znamo da pred izbore, maltene, pola godine se jednostavno manje radi, jer svi se pripremaju za izbore, pa bi trebalo to uskladiti da, bez obzira hoće li biti u isto vrijeme ili će u nekom razmaku od pola godine,

ali bi trebalo da izbori budu svake četiri godine, a ne svake dvije godine, za sve nivoe u jednoj godini da budu izbori.

3. Pitanje tzv. obrasca P.2. Zaista se postavlja pitanje ponovo jednakopravnosti građana koji kada imaju mogućnost da raspolažu svojom imovinom, da li imaju pravo da raspolažu u jednom gradu svojom imovinom, posebno imovinom za stanovanje, a da se prijave kao raseljena lica i glasaju u drugoj općini. Mi imamo mnogo takvih građana koji polažu pravo, ostvaruju svoje pravo, a i dalje su kao raseljene osobe i glasaju za drugu općinu. Mislim da bi to trebalo urediti da se izbjegne mogućnost manipulisanja sa glasovima i glasačima, to su moje tri osnovne i primjedbe i sugestije i predložio bih da se pod ta tri pitanja za koja smatram da su suštinska pokuša naći bolje rješenje.

IZET ŽIGIĆ

Hvala lijepo.

Današnjem zasjedanju Doma pridružili su nam se predsjednici Vijeća Evrope, gospodin Peter Bloetzera, gospođa Anneli Jaattcenmaki i gospodin Peter Iiskola sa saradnicima, i ja ih u ime Doma naroda pozdravljam. Također, u većem broju, na današnjem zasjedanju su prisutni predstavnici Vijeća ministara BiH, takođe i njih pozdravljam.

Mi nastavljamo sa daljom raspravom vezano za Nacrt izbornog nacrta od predlagača gospodina Drage Ljubičića.

ISMET ŠARČEVIĆ

Gospodine predsjedavajući, kolege delegati, uvaženi gosti,

Čuli smo proceduru koja je prethodila Prijedlogu nacrta ovog zakona. Mislim da je Nacrt ovog zakona dobar osnov za raspravu i da je dobro što se u ovo vrijeme donosi, možda treba malo ubrzati aktivnosti oko njega, jer se bojim da ne okasimo, pored svega, obzirom da su i do sada određene aktivnosti na bazi samo radnog materijala koji je bio proveden po terenu, po kantonima, itd.

Obzirom na situaciju koju sada imamo da se pojavljuje kao predlagač ovog zakona gospodin Ljubičić, a poštujući dosadašnju praksu u radu, mislim da nedostaje ovdje izjašnjenje Vijeća ministara BiH sada na ovaj zakon jer je predlagač gospodin Ljubičić, pa pitam treba li i hoće li trebati takvo izjašnjenje Vijeća ministara BiH za daljnji rad po ovom nacrtu?

Istina, zaključak je da se govori uopšteno o kompletnom Nacrtu zakona, međutim, čovjek kad govori o tome, on se mora dotaći određenih normi u zakonu pa bih ja pošao od člana 1.5. gdje se govori i pominje glasanje na bazi prijave boravišta u određenoj općini. Obzirom da se govori o pravu glasanja na svim nivoima, tu se pojavljuje razlika od dosadašnje prakse i ovo boravište od šest mjeseci nije spojivo sa mnogim do sada donesenim propisima i da ćemo imati velikih problema ako ovo ostane ovako u zakonu. Kako ćemo provoditi imovinska prava ako čovjek traži ostvarenje imovinskih prava na jednoj općini, a vrši svoje političko pravo, pravo glasanja na drugoj općini, pa mislim da bi bilo dobro predlagaču da razmisli oko svega ovoga i da vidi da se makar umjesto ovog

statusa privremenog boravka, znači, boravišta, gdje se god pojavljuje riječ boravište, u zakonu stavi riječ prebivalište, kako bismo izbjegli dalju nesuglasicu sa provođenjem mnogih zakona, jer će ovo, istina je, u Prijedlogu je, a i ovako pominjanje boravišta će opet biti u suprotnosti sa predloženim tekstom i u Prijedlogu ovog zakona, u članu 6.7., itd.

U članu 8., stav 1. i 2., spominje se nespojivost funkcija izvršne vlasti sa dosadašnjim načinom i sa izborom načelnika općina. Načelnik općine, po predloženom Nacrtu zakona, bira se iz reda vijećnika, znači, iz reda zakonodavno-pravnog organa. Načelnik općine je načelnik i on je predstavnik i na čelu je izvršne vlasti organa uprave. Svi dosadašnji kantoni su svojim ustavima predvidjeli da se načelnik općine ne bira iz zakonodavno-pravnog organa, iz reda vijećnika, i posebno će to biti u suprotnosti odvajanja izvršne i zakonodavno-pravne vlasti. Mislim da će to dvoje biti nespojivo, a posebno onda ovaj zadnji stav člana 1.8. kaže da trebaju svi kandidati koji idu na listu podnijeti ostavku. Treba li u ovakom slučaju, sadašnjem načelnik općine, da bi išao na listu za izbore, da podnese ostavku sada ili kad će to sve biti.

U član 1.15. treba razmisliti da li je sretno rješenje ovo koje je predviđeno da se izbori provedu samo u jednom danu. Da li je moguće na bazi ovako, ako bude, bit će donesen zakon, ako budu sve ove ostale norme, dosta je komplikovan način izbora i hoće li to biti moguće provesti samo u jednoj suboti ili bi to možda trebalo staviti dva dana, subota i nedjelja.

Prema Nacrtu ovog zakona, Predstavnički dom imenuje Izbornu komisiju BiH, a u članu 2.14., tačka 15., izvještaj se podnosi Parlamentarnoj skupštini, znači, oba doma i Predstavničkom i Domu naroda. Šta je razlog da se promijeni trajanje mandata zastupnika u Domu naroda, obzirom da su u Predstavničkom domu ostale četiri godine, a u Domu naroda dvije godine.

Član 1.17., da li su baš sretno spojeni i dobro određeni brojevi kandidata po navedenim kantonima, odnosno, ovim izbornim jedinicama koje se predviđaju ovim zakonom? Da li je dobro rješenje kod izbora Predsjedništva BiH da se glasa baš po entitetima, obzirom da se izbor vrši za predsjednike i predsjedavajuće članove Predsjedništva BiH, a ne entiteta. Hvala.

IZET ŽIGIĆ

Ja bih još pozdravio gospodina ambasadora Berija koji prisustvuje zajedno sa saradnicima na ovom današnjem zasjedanju Doma. Ko se dalje javlja za riječ?

AVDO ČAMPARA

Poštovano Predsjedništvo, dozvolite da kažem nekoliko riječi u vezi Nacrta izbornog zakona BiH. Mislim da se svi možemo složiti da je Nacrt koji je dostavljen Parlamentu dostavljen nešto sa zakašnjenjem, ali ipak dobro je da je dostavljen i da Parlament o njemu da svoje mišljenje prije nego dođe u fazu prijedloga i do usvajanja samog zakona. Prateći razne okrugle stolove i diskusije koje se vode na različitim nivoima u BiH i u oba entiteta, ipak smo vidjeli da ima dosta primjedbi na sadašnji zakon. Primjedbe su različite, ali kada tražimo odgovor od onih koji su radili na zakonu, onda se

obično kaže da se slažu s tim primjedbama, ali takve formulacije ne dozvoljava Ustav BiH i ustavi entiteta.

Međutim, ima jedna činjenica, ukoliko bismo mi mogli doći i postići politički konsenzus da donesemo Izborni zakon koji odgovara svim građanima BiH, na Parlamentu BiH, onda ne bi postojala prepreka i da izmijenimo Ustav BiH. Jer ako smo spremni prihvatiti određena rješenja u Izbornom zakonu BiH i postići o tom konsenzus, onda nema nikakvog spora da Parlament dvotrećinskom većinom izmijeni i neke odredbe u Ustavu BiH koje bi omogućile Izborni zakon onakav kakav, da kažem, u većini građani BiH zahtijevaju.

Pošto mi danas u načelu raspravljamo o ovom izbornom zakonu, a ne dajemo mu nikakve amandmane, iako su prethodnici, praktično, pokušali dati neke amandmane, ja lično mislim da je i ovaj zakon unio određene novine. Te određene novine sastoje se u sljedećem: u izboru članova Predsjedništva BiH, jer su tamo uvedeni preferencijali, zatim se on odnosi u izboru Predstavničkog doma, jednog i drugog, jer su otvorene liste i nove izborne jedinice, što do sada, istini za volju, nije bilo. Odnosi se na nespojivost izvršnih i zakonodavnih funkcija, što ja mislim da svi trebamo prihvatiti, i ne da trebamo prihvatiti, trebamo svi tome težiti, da su zakonodavne i izvršne funkcije nespojive. To se isto odnosi i kad su u pitanju izbori, o čemu su ranije kolege govorile, o načelnicima opština, itd.

Međutim, ja lično mislim da će ovaj zakon svima nama poslužiti da damo kvalitetne amandmane u narednom periodu i da omogućimo komisiji BiH koja je radila na ovom zakonu i gospodinu Beriju i gospodinu Ljubičiću, kao predlagaču, da učine napor da se u cilju poboljšanja ovog zakona izađe sa prijedlogom koji bi bio prihvatljiv za Parlament BiH. Ja lično bih se za to zalagao i zalagat ću se da Parlament BiH usvoji ovaj zakon kako bismo jednom imali pravni akt na osnovu kojeg će građani birati zakonodavne organe vlasti, a ne privremena pravila i volio bih da ga usvoji Parlament BiH, nego da ga, da budem slobodan, neko drugi nametne ili usvoji, a to je visoki predstavnik, što nije isključeno.

Prema tome, svaku diskusiju koja se vodi, i prijedlog, ja smatram dobronamjernom i mislim da je, kao takvu, treba prihvatiti i da nakon ovih svih diskusija i rasprava onda dođemo do zajedničkog prijedloga, a i da nam se omogući da dajemo konkretne amandmane na konkretne članove Izbornog zakona, kako bi onda predlagač, uistinu, mogao da da što je moguće realniji prijedlog Izbornog zakona BiH. Da budem iskren, mislim da je krajnje vrijeme da Parlament BiH donese Izborni zakon. Vi znate da su privremena pravila bila samo za '96. godinu, za izbore u '96. godini, mi nismo to uspjeli da uradimo do '98. godine i ne bi nam se smjelo dogoditi da početkom 2000. godine ne donesemo Izborni zakon i da, prema tome, u Izbornom zakonu ne biramo sva zakonodavna tijela i na svim nivoima u BiH, što će reći i u entitetima, na nivou BiH, na nivou entiteta, kantona i opština. Hvala.

IZET ŽIGIĆ

Ko se dalje javlja za riječ? Gospodin Zorić.

VINKO ZORIĆ

Poštovane kolege zastupnici, gospodo predsjedavajući, ja u ime Kluba hrvatskih zastupnika u ovom domu tražim jednu stanku od jedno 20-ak minuta.

Vidim da je predsjedavajući zbunjen. Ja sam sačekao, pošto sam vidio da nema više diskutanata.

IZET ŽIGIĆ

Klub hrvatskog naroda je zatražio pauzu, dajem pauzu petnaest minuta.

Prije nego što dam riječ, odnosno, prije nego što uzme riječ gospodin Vlado Šoljić, zamolila su gospoda iz Vijeća Evrope da se izvinu, jer oni imaju dalji protokol i oni neće u nastavku učestvovati u radu i, takođe, zamolili su da uložimo napore da ono što su postavili kao cilj, da pokušamo zajedno sa Predstavničkim domom kao zadaću, radi ulaska u Vijeće Evrope, da uložimo dodatnog napora kako bismo usvojili određene zakone koje su postavili pred nas, kao uslov i program rada na čemu su insistirali posebno, to sam u ovom razgovoru koji je tekao u pauzi zamoljen da vam prenesem.

VLADIMIR ŠOLJIĆ

Gospodo zastupnici, uvaženi predstavnici međunarodne zajednice, dame i gospodo,

Mi danas zvanično počinjemo proceduru za usvajanje, poslije Ustava, najvažnijeg zakona, bar ja tako mislim, za svaku državu. Uloga Parlamenta u donošenju osnovnog zakona, Ustava, bila je, praktički, svedena na nulu. Naime, mi nismo ni sudjelovali u izradi Ustava, a nije se smjelo ni pomišljati o raspravi ili o njegovom eventualnom izglasavanju, a vjerujem da nije bilo ni potrebe za to. Ako je to bilo normalno za vrijeme dok je trajao rat, za Ustav nije normalno da nismo do sada usvojili i da makar sada ne usvojimo ili sami izradimo Izborni zakon. To svakako nije jednostavno, to znaju naši prijatelji iz međunarodne zajednice koji su se potrudili da izrade jedan prijedlog. Njima je, ipak, to bilo lakše raditi, oni to, ipak, gledaju sa strane. Oni nisu opterećeni onim čime smo mi opterećeni, našom povješću, našim problemima, a, u krajnjoj liniji, uz svo uvažavanje i njihovu odgovornost, ipak ćemo mi ovdje živjeti i taj zakon će se primjenjivati na nama.

Ja ću kratko podsjetiti na dva ustava koja su donesena za BiH u njezinoj kratkoj povijesti. Prvi je donesen, neka je slučajnost, u godini kada sam se rodio i ja, '43. godine, u ratu i nema tog u BiH koji ima godina toliko da nešto pamti, da je bio punoljetan prije rata, da nije znao da je ta BiH bila definirana, mi to dobro znamo, jer je to pisalo u knjigama, u Ustavu, itd., kao država koja nije ni srpska ni hrvatska ni muslimanska, nego i srpska i hrvatska i muslimanska, i uz sve njene manjkavosti, u toj državi se vodilo računa kod upražnjavanja najviših dužnosti da to bude raspoređeno tako da svaki narod bude zastupljen i u velikoj mjeri zadovoljan. Koliko je to u praksi funkcioniralo, to je druga stvar, ali teoretski i načelno to je bilo poštovano.

Drugi put je Ustav BiH rađen daleko u Dejtonu, ali je, također, definirana BiH kao zajednica tri ravnopravna konstitutivna naroda. U oba slučaja, kad je ona utemeljivana,

definirana je kao višenacionalna zajednica tri konstitutivna naroda, naravno i drugih naroda koji u njoj žive. Ja sam uvjeren da drugačiju BiH ne možemo ni izgraditi niti bi se ona mogla održati. Naravna stvar, podrazumijeva se da ona bude demokratska i upravo onakva kakva je utemeljena u Dejtonu. Sad se postavlja osnovno pitanje. Zašto kod nas ide sve skupa sporo, zašto nema ovog zakona i koji sve problemi nas prate, a možda nisu trebali? Osnov toga leži u pitanju da li mi hoćemo i da li gradimo upravo takvu BiH. Da li smo izvukli iz pouke svega što nas je pratilo u povijesti, a ona je bila vrlo loša, krvava, a ta iskustva naša bolna se svode, uglavnom, na sledeće. Kad su ovdje vladali okupatori, a oni su vladali dugo i krvavo, mi smo za njih bili svi jednaki, brojevi, zvali su nas raznim imenima, ali, uglavnom, njima je sasvim bilo svejedno kako se mi međusobno razlikujemo, osim što su neke privilegije priskrbili sebi oni koji su prihvatili njihovu politiku i koji su izrazili već superlojanost prema njima.

Kad smo, kako tako, u bivšoj Jugoslaviji, prvoj i drugoj, odlučivali donekle mjere o sebi, to se, ipak, u krajnje vrijeme svodilo na to da je najbrojniji narod za sebe priskrbio epitet temeljnog naroda, čuvara države i sve što je pozitivno, a za one manje, malobrojnije, oni su bili slabi patrioti, separatisti, i sve što je negativno, čime se stvarala klima za dominaciju. Hoćemo li ponovo graditi takvu državu, a mi znamo kako su to zvali, BiH, kako smo joj tepali, zvali smo je Jugoslavija u malom. Mislim da joj taj epitet sada ne pristoji. Niko od nas, čini mi se, ne bi htio da se stvara takva država, možda neki i bi samo sa promijenjenim ulogama temeljnog naroda. Ja se nadam da okupatora više neće biti. Prema tome, na nama je da gradimo zajednicu kakva nam odgovara i kakva nam treba. Mi imamo Ustav, za sada je on nepromjenjiv, a osobno mislim da je on dobar okvir, dobar temelj za gradnju upravo jedne takve demokratske zajednice kakva nam i treba. Da li mi ovaj novi zakon, to je drugi po važnosti, gradimo tako da se realiziraju prava kako su u Ustavu zacrtana, tj. da budemo, zaista, ravnopravni? Da li svaki narod bira svoje predstavnike, bar u najvažnije organe u kojima se usuglašavaju i u kojima se štite vitalni nacionalni interesi, to je u prvom redu Predsjedništvo BiH, Dom naroda BiH i mnogi drugi?

Ovdje bih malo nešto dodao što je maloprije govorio moj uvaženi kolega, ja bih rekao i prijatelj, gospodin Čampara, koji je pravnik pa me od njega posebno začudilo. Gospodin Čampara sigurno zna, a ja mislim da bismo svi to trebali znati, da se Ustav ne prilagođava Izbornom zakonu, nego se Izborni zakon prilagođava Ustavu. Prema tome, ako ima nekih problema, ima procedura kako se promjenjuje Ustav, ali mislim da ćemo zalutati u šumu iz koje neće biti lako izlaza, bit će to džungla, ako odstupimo od temeljnog akta koji se zove Ustav.

Vi ste primijetili da je gospodin Zorić maloprije izašao, to je bio mali nesporazum, on je došao malo kasnije, jer je naš raniji dogovor bio da iznesemo nešto detaljnijih primjedbi na ovaj zakon. Ali kako rasprava teče u smjeru da se izlazi samo načelno, onda smo se, malo u konfuziji, ipak sporazumjeli da budem ja taj da iznesem osnovne primjedbe. Nije bilo vremena da mi to detaljnije proučimo, da damo primjedbe, ali ja bih za to iznio baš one koje su iznosili moji prethodnici, dakle, one osnovne.

Ovaj prijedlog zakona, po meni i po onima koji su ga razmatrali u ovom kratkom vremenu, odstupa od Ustava u nekim svojim elementima. Kad se ovo kaže, mnogi izraze negodovanje, neki iz jednih, a neki iz drugih razloga, ali ovdje moramo stvoriti klimu da možemo razgovarati argumentirano, da se nikom ne zamjera što iza ove govornice nešto iznosi, što smatra da je normalno, što ne vrijeda nikog. To se odnosi na to da se Ustavom,

osim što nema preambule, pokušaju definirati oblasti koje su definirane zakonima entiteta, koje su, koliko ja znam, od temelja .. Ustava (?). Dalje, što je najbitnije za nas, mijenja se način glasovanja, izbora člana Predsjedništva BiH. Dakle, jedan apsurd dobio je i drugi apsurd. Ranije su bile samo mogućnosti da hrvatskog člana Predsjedništva BiH izabere drugi narod, sad dodajemo novi apsurd, da bude izabran onaj ko nije dobio najviše glasova, to bi bila totalna zabuna u narodu, među svima nama, da ti drugi izabere predstavnika i to onog koji nije dobio najviše glasova. Ja mislim da taj nedostatak treba što je moguće prije, a nadam se konačno i apsolutno promijeniti, do niza drugih formulacija koje mogu biti upitne, ali mogu biti bolje, lošije, ali, uglavnom, to su sa moje tačke gledišta dvije osnovne primjedbe.

Ja vjerujem da ćemo mi, ipak, atmosfera, čini mi se, nije loša, da ćemo uspjeti da argumentirano, tolerantno ovaj zakon pretvorimo u takav zakon koji će voditi jednoj demokratskoj državi i mogućnosti da svaki narod, a time, znači, svaki građanin, do kraja realizira svoja prava i svoje slobode koje su predviđene i omogućene Ustavom iz Dejtona. Hvala.

IZET ŽIGIĆ

Hvala.

ĐOKO PAJIĆ

Poštovano Predsjedništvo, kolege delegati, poštovani gosti, ja ću u ime Kluba delegata iz RS pokušati u načelu da dam nekoliko primjedbi na Nacrt ovog zakona.

Pre svega, ne bih ponavljao one stvari koje su iznesene jučer, bar ne generalno, na Predstavničkom domu i mnoge stvari koje su iznesene danas od kolege delegata i, kažem, ne bih ulazio u pojedinosti, ali par načelnih stvari koje moram da iznesem, a čuo sam da na javnim raspravama i na Ustavnompravnoj komisiji se ti stavovi, koje ću ja sada da iznesem, uglavnom podudaraju sa mišljenjem i ostalih članova Ustavnompravne komisije iz reda srpskog naroda, a i većine prisutnih koji su učestvovali na raspravi, na okruglom stolu članova Ustavnompravne komisije Predstavničkog doma i Doma naroda.

Pre svega, rekao sam neću ponavljati, ali moraju se zaista neke stvari koje su bitne i koje je gospodin Šoljić već iznio, moj stav i stav Kluba delegata iz reda srpskog naroda je isto tako da ovaj nacrt izbornog zakona u mnogo čemu odstupa od Ustava BiH i ustava entiteta, da je u suprotnosti sa Ustavom BiH i ustavima entiteta. To je prvi i najvažniji osnovni nedostatak ovog zakona i ukoliko želimo da dobijemo dobar zakon, on mora zaista biti usklađen i u skladu sa Ustavom BiH i ustavima oba entiteta.

Prvo i osnovno već je rečeno, nema preambule, nema pravnog osnova, odnosno, pravnog uporišta, nigdje se ne pominje pravni osnov, odnosno, pravno uporište za donošenje ovog zakona. Slažem se sa konstatacijom gospodina Šoljića da ne možemo usklađivati ustave sa izbornim zakonom, jer zna se kakva je procedura i koliko bi trajala procedura za izmjenu i Ustava BiH i ustava entiteta, a slažemo se svi da nam Izborni zakon treba i to što prije, treba nam i na nivou BiH i na nivou entiteta, kako bismo mogli da sprovodimo demokratske izbore i na nivou BiH i na nivou entiteta. Prema tome, mislim da se svi slažemo da nam Izborni zakon treba, da ga treba donijeti u predviđenom roku, ali da bude prihvatljiv i za sva tri naroda, iz oba entiteta, i vjerovatno će tu trebati

kompromisa, a ja se nadam da ćemo poslije ovih rasprava naći i kompromisna rješenja i da će na kraju taj izborni zakon biti takav koji će biti i u skladu sa Ustavom i u interesu oba entiteta i sva tri naroda.

Druga primjedba bi bila, a to je već negdje rečeno, da je ovaj izborni zakon previše centralizovan na nivou BiH. Mnogo ovlaštenja, odnosno, vrlo velika ovlaštenja data su Izornoj komisiji BiH, a skoro ništa, ili vrlo malo ostalo je u nadležnost entiteta, a znamo da po Dejtonskom ustavu izborni zakon i izbori su u nadležnosti entiteta. Mislim da bi ovim zakonom detaljno trebalo regulisati izbore u zajedničkim organima BiH, a u načelu samo definisati one stvari koje se tiču izbora na nivou entiteta i ostaviti entitetima da svojim izbornim zakonima, koje treba da donesu poslije usvajanja ovog izbornog zakona, regulišu detaljnije izbore na nivou entiteta. Samim tim predlažem baš upravo ovaj član 20., tačka 12. bi trebala, u tom smislu, da se izmijeni. U tom članu, po Nacrtu ovog zakona stoji, u stavu 2., da su entiteti dužni da usklade svoje propise sa ovim zakonom. Međutim, ja bih predložio da tamo decidno stoji da su entiteti dužni da donesu svoje izborne zakone u roku od 40 ili 45 dana po usvajanju ovog zakona.

Još jedna stvar koja mi je zapala za oko je previše ovlaštenja visokog predstavnika. Izborni zakon reguliše mnoge stvari i decidno ih reguliše ko ima pravo da izađe na izbore, pod kojim uslovima, ko ne može izaći na izbore, itd., sve je to regulisano članom 1.6., 1.7., 1.8., decidno je regulisano ko ne može biti kandidat na izborima. Mada i tu ima manjkavosti gdje se kaže da lica osumnjičena za neka djela ne mogu izaći na izbore, čime se automatski krši onaj osnovni u pravu princip, princip nevinosti, prema tome i taj stav je sporan. Mislim da ne bi trebalo tako da stoji i da samo ona lica za koja je dokazano da su krivi ne mogu biti kandidati, a lica osumnjičena, mislim da takav stav ne bi smio da stoji u zakonu.

Članom 1.7. i 1.11. Nacrta ovog zakona, pominje se sud BiH, a ne kaže se koji sud, mislim, nije mi jasno u tim članovima kada se pominje sud BiH, na koji sud se misli.

Članom 1.12. izričito se zabranjuje nosiocima vlasti svih nivoa da vrše diskriminaciju lica zbog pripadnosti ovoj ili onoj stranci, i ako je to tako regulisano zakonom, bojim se da bi ovlaštenjima visokog predstavnika, i to je osnovno ljudsko pravo koje je zagantovano svim međunarodnim konvencijama, da na izborima lica mogu da biraju i da budu birana, to je regulisano ovim članom, ali, evo, dešava nam se, vi ste vidjeli, mada smo čuli gospodina Morisa neki dan na javnoj raspravi da se na Nacrtu ovog zakona radi već pet mjeseci, negdje od maja, a u međuvremenu, kad je ovaj nacrt izašao, došao na javnu raspravu, dešava nam se dan visoki predstavnik ili, ne znam, kancelarija zabranjuje pojedinim licima i pojedinim strankama da izlaze na izbore mada su i ta lica i te stranke do sada legalno i legitimno učestvovali na izborima, čime se ne samo tim licima ili tim strankama zabranjuje učešće na izborima, nego ogromnom glasačkom tijelu iza kojih, recimo, tih stranaka stoji 20 ili 30% glasačkog tijela, kompletno to glasačko tijelo se eliminiše sa izbora. Prema tome, bojim se da ako ostanu ovakva ovlaštenja visokog predstavnika i poslije usvajanja ovog zakona, da će nam se te iste stvari dešavati i da mnoga lica, stranke ili čak možda čitav narod neće moći da izađe na izbore odlukom jednog čovjeka. Hvala.

IZET ŽIGIĆ

Dame i gospodo, ja ću se pokušati osvrnuti na ovaj nacrt izbornog zakona, bez ulaska u detalje. Mislim da su rješenja data u ovom izbornom zakonu dosta limitirana rješenjima datim u Ustavu, Dejtonskom sporazumu, i mislim da je ono što je neophodno, prije samog odlučivanja i konačnog izjašnjavanja o ovom zakonu, da izvršimo usklađivanje ustava dva entiteta sa Ustavom BiH, poštujući pri tome Evropsku konvenciju o ljudskim pravima. Ovdje ova zakonska rješenja ne garantuju aktivno i pasivno biračko pravo, odnosno, da građanin bude biran i da bira, kako Srbe u Federaciji, tako i Bošnjake i Hrvate u RS. Postavio bih jedno pitanje, da li nesrbin može biti izabran na najviše funkcije u RS, da li može nehrvat ili nebošnjak, odnosno, Srbin biti izabran na najviše funkcije u Federaciji BiH?

Ono što sljedeće, kao pojavu želim da istaknem, odnosno, rješenje o Nacrtu zakona, jeste da izbori za najviše rukovodstvo dva entiteta, izbor predsjednika i potpredsjednika RS, i predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH nije identičan, jedni se biraju direktnim, a drugi se biraju indirektnim putem, što nas dovodi u neravnopravnu poziciju, odnosno, posmatranja ova dva entiteta u okviru BiH. Zašto bih se založio jeste vezano i za razmišljanja koja su data u članu 4.4., vezano za donošenje određenih, prikupljanje određenih glasova, potpisa, odnosno, stvaranja cenzusa oko broja potpisa, vezano za izbor članova Predsjedništva BiH. Rješenja koja su data ovdje govore o nekom minimalnom broju potpisa s obzirom na broj građana koji su zainteresirani za to ko će ih predstavljati u Predsjedništvu BiH. Smatram da ovaj cenzus iz reda 3.000 potpisa i 1.000 potpisa iz drugog entiteta bi trebalo povećati, s tim što, kad govorimo, ne bih govorio iz drugog entiteta već iz reda drugog naroda, ili drugih naroda, nepripadajućeg naroda, da bi bilo jasnije, onaj ko se kandidira za člana Predsjedništva BiH iz reda Bošnjaka treba da obezbijedi daleko veći broj glasova iz drugog entiteta, nesrba i nehrvata i obrnuto u sve tri moguće kombinacije.

Ono što je već rečeno, a što, takođe, predstavlja neprihvatljivo u ovom zakonu, to je nedefinisano rješenje koja su data za P.2. obrazac. Onih šest mjeseci je vrlo diskutabilno i već puno mogućih manipulacija je vezano za biračko tijelo. Da se vratim Federaciji BiH.

Ono što bih obavezao ovim zakonom, s obzirom na dosadašnja iskustva, da nosioci listi trebaju biti kandidati za načelnika, odnosno, za predsjednika kantona. Do sada je uglavnom bilo da imamo nosioce listi pojedinih stranaka koji su predstavljeni kao mogući kandidati, a drugi su ljudi birani na te pozicije načelnika i predsjednika kantona. Mislim da je to varanje birača. To bi trebalo u daljem postupku, odnosno, u zakonskom rješenju pokušati spriječiti i da stvarni predstavnici i stvarni kandidati budu unaprijed definisani pred biračima. Ako već nemamo mogućnost, odnosno, ako ne predlaže se zakonsko rješenje, da se na ta mjesta biraju direktno kandidati.

Također mi je nejasna pozicija: formiranje izvršne vlasti u opštini, kantonu pa i na drugim nivoima. Ovim rješenjem koje je dato da će, zavisno od izbornih rezultata, biti formirana izvršna vlast, znači da će već praktički sve političke stranke imati pravo učestvovati u formiranju te izvršne vlasti. Mislim da nije dobro rješenje, jer na ovaj način se sklapa i pozicija i opozicija, a tamo gdje nema opozicije bojim se da nema ni kvalitetnih pomaka u demokratizaciji društva i ostalog, jer ta rješenja će na kraju dovesti u poziciju da su svi vlast i da nemamo kvalitetne ni opozicije ni pozicije. S druge strane,

vrlo teško bi bilo u praktičnoj provedbi, implementaciji izbornih rezultata, doći do kvalitetnih rješenja, kvalitetne preraspodjele vlasti. Svugdje u svijetu, pa ne vidim zašto ne bi i ovdje, prave se postizborne koalicije koje osvajaju potrebnu većinu i formiraju vlast, ostale su opozicija.

Ono što bih generalno kazao, vezano za ovaj nacrt zakona, bojim se da su građani apsolutno neinformirani o Nacrtu ovog zakona, da je puno nejasnoća kako ćemo do izbora izvršiti kvalitetnu prezentaciju izbora i da ovakva zakonska rješenja, odnosno, ovakav izborni postupak, zahtijeva vrlo visoki stepen obrazovanosti birača, što nisam siguran da ćemo sa ovim rješenjima koja su data ovdje uspjeti svima objasniti kako da ispune svoje biračko pravo, da ostvare svoje biračko pravo.

Onaj draft, ili izgled same biračke liste, odnosno, biračkog listića, kako će izgledati, mislim da će to biti ogroman birački listić, nepregledan, da funkcija otvorenih listi, kako je zamišljeno, neće biti ostvariva preko ovog mehanizma, kao što je, zasad, zamišljeno da se ostvari u potpunosti, a da ne govorimo da veliki broj, ili većina građana, BiH još uvijek ne zna šta znači otvorena lista, a kamo li druga rješenja unutar Nacrta zakona.

Pitanje finansiranja kampanje i provođenje izbora je ovdje samo načeto. Nisam siguran da su kvalitetna rješenja i nisam siguran da su pametne ideje i pametne alternative ostvarive kroz ova zakonom zacrtana rješenja. Ipak, ovako kako je postavljeno, prvo, nisam siguran da li se mogu iskontrolisati finansijski tokovi vođenja kampanje, a drugo, mislim da male stranke, bez obzira koliko imale kvalitetnih kandidata, nemaju šanse kroz ovakva rješenja finansiranja izborne kampanje. Hvala lijepa.

MUGDIN HERCEG

Cijenjeno Predsjedništvo, cijenjene kolege, uvaženi gosti,

Jedan od potpisnika, podnosioca Nacrta izbornog zakona, ispred predlagača, SDP BiH, bio sam ja u odvojenom podnesku. Želio bih da povučem svoj lični stav, dosadašnja rasprava, uglavnom se vodi pod tačkom 2., znači, nije bilo puno dodirivanja, i ovog drugog dokumenta koji je, po meni, ovdje u ravnopravnom tretmanu, bar u ovoj fazi. Međutim, pošto je načelna rasprava i ja bih nešto načelno dao nekoliko ocjena. Prije svega, ja lično doživljam jedan i drugi način kao solidnu osnovu za dolaženje do jednog izbornog zakona koji će biti opšteprihvaćen, od opšteg interesa za sve građane BiH. U tom smislu, ponuđeni Nacrt izbornog zakona SDP-a BiH polazi od ustavnog određenja BiH kao multietničke države sa dva multietnička entiteta i sa tri naroda koji su jednakopravni na cijeloj njezinoj teritoriji, znači, teritoriji BiH.

Prilikom izrade Nacrta izbornog zakona, pokušali smo da napravimo otklon mogućnosti legalizacije, nacionalne segregacije, eventualno organizacije institucionaliziranja apa... na nivou državnog Parlamenta i unapređenja procesa obnove povjerenja i uspostavljanja međuetničke tolerancije kao preduslova za zajednički život građana BiH i opstanka države BiH.

IZET ŽIGIĆ

Ja bih molio da se držimo sad rješenja, otvorit ćemo pitanje ovog izbornog zakona predloženog od strane SDP-a, a da se držimo na rješenjima datim, predloženim u Nacrtu zakona datog od strane Drage Ljubičića. Imat ćemo to kao sljedeću tačku.

MUGDIN HERCEG

Ja sam mislio u paketu. Hvala lijepa.

RISTAN RISTIĆ

Cijenjeno Predsjedništvo, dame i gospodo, kolege,

Ja sam pažljivo posmatrao i slušao izlaganja cijenjenih kolega. Predložio bih ovom prilikom da ovu tačku privodimo kraju iz jednog razloga što se radi o uopštenim razgovorima, a ne nikako o konkretnim prijedlozima, znate. Ovdje imamo jedan Nacrt zakona gdje ja sada moram da čestitam ekipi gospodina Berija koja je došla do ovakvog prijedloga iz jednog razloga što vidimo ovdje raznolikosti i pokušaja da stvarno definitivno svako provuče nešto svoje više o ovom izbornom zakonu. Ako uzmemo specifičnosti države BiH, predratne, poslijeratne, pogotovu ja mislim da ovaj nacrt zakona o izborima je pogodno, u suštini, suštinu Dejtonskog sporazuma, tj. suštinu Ustava BiH kroz Dejtonski sporazum, u suštini, ponovo da napomenem tu osnovnu riječ, pogodno je ono što je donijelo mir u BiH i ono što će održati mir u BiH. Svaki pokušaj kroz Izborni zakon da se provuče nešto u okviru samog Ustava dejtonske BiH ili u bilo čijoj želji da dominira nekim svojim prijedlogom i nekim svojim istupom, više bi bila greška, jer ovdje se radilo o jednom izuzetno cijenjenom timu ljudi koji imaju fantastičan pregled situacije u BiH. Zanimarili su nekoliko sitnica, ali da vam kažem, krajnje je vrijeme konačno da iz drugog entiteta neko dobije bar neku deklarativnu podršku da li može izaći na izbore ili ne može. Ja bih ovom prilikom samo konstatovao da mi je drago da je gospodin Pajić govorio neke stvari u lično ime, znate. Neke stvari se ondje ne uklapaju u Klub poslanika srpskih delegata i on je bio koncizan. U svakom slučaju, doći će vrijeme u ovoj državi kada će se ovlaštenja visokog predstavnika stvarno svoditi ka minimumu, ali, da nije bilo ovlaštenja visokog predstavnika u BiH, da nije bilo međunarodne zajednice, zahvaljujući većini ljudi ovdje, vjerovatno bi ovaj rat još uvijek trajao, je li tako? Na nama je sada da se naučimo malo demokratiji poslije režimskih odlučivanja, da se naučimo demokratiji na taj način što ćemo usvojiti osnovne demokratske norme civilizovanog svijeta i sada stvarno govoriti o svom viđenju stvari, o svom viđenju ovog zakona, Nacrta zakona, vjerujte, kad bismo dali jednostavno našim timovima da naprave ovaj zakon, recimo, srpskom, hrvatskom i muslimanskom, to bi bilo totalno dijametralno različito, svako bi gledao da kroz taj izborni zakon ostvari svoju dominaciju. Krajnje je vrijeme da se narodima u BiH kaže da je vrijeme prevara i dominacija prošlo. Ustav, tj. Dejtonski ustav garantuje BiH kao državu od dva entiteta i tri konstitutivna naroda, dokaz za garanciju prava tih naroda je i ovaj Dom naroda ovdje koji mi izgleda ...

Da je došlo '92. godine do konsenzusa, rata sigurno ne bi bilo. Znači, u ovoj situaciji mi moramo da gledamo što više da se zbližimo kroz ove prijedloge koji nam neki mnogo pametniji ljudi, izgleda, predlažu, a ne da kroz to pokušavamo da to razvodnjavamo i da uvlačimo pojedine sitnice gdje će neko sutra poentirati, za godinu, dvije ili tri na toj nečijoj gluposti, ili momentalno, i na toj nečijoj malo većoj toleranciji.

Ja još jednom hoću da čestitam gospodinu Beriju i ekipi koja je donijela ovakav prijedlog nacrta o izborima u BiH. Za sada nismo u situaciji da možemo donijeti neke dopune i amandmane, ali, znači, u ovom globalnom razgovoru, ja sam rekao ono što sam imao i još vam jednom čestitam na tome što ste pogodili u suštini u BiH. Hvala.

AVDO ČAMPARA

Iako smo mi kao Dom naroda brojčano mali, mislim da je danas bila izuzetno kvalitetna rasprava oko Nacrta izbornog zakona. Ja mislim, ukoliko se ovako produže konstruktivne rasprave, da će se doći do rješenja kako to i predlaže OSCE, početkom iduće godine. Ja se slažem sa gospodinom Šoljićem da se zakon mora usklađivati sa Ustavom, a ne Ustav sa zakonom, a pogotovu se još više slažem da sva tri konstitutivna naroda moraju biti ravnopravni i katastrofa bi bila da se na ma čiju štetu ma šta donosi.

Međutim, možda sam na početku bio malo konfuzan, a na to me sad podsjetio prijedlog gospodina Žigića, ja sam sljedeće mislio, ako mi imamo konsenzus da donosimo kakav želimo Izborni zakon, ako postoji politički konsenzus sva tri naroda, onda ne predstavlja nikakav problem da se usvoji prvo Ustav – izmjene i dopune, pa onda, na osnovu tih izmjena i dopuna da donesemo zakon za koji smo postigli saglasnost da bi takav trebao biti. Međutim, to sam ja rekao – sada nama kažu, e vi hoćete taj zakon, ali to ne dozvoljava Ustav. Ima i u ovom zakonu određenih odredbi za koje ne znam jesu li baš u potpunosti u skladu sa Ustavom BiH. Dvije-tri. A da ne govorim o drugom zakonu koji ćemo kasnije razmatrati.

Gospodin Žigić s pravom kaže da trebaju predsjednik Federacije BiH i zamjenik predsjednika Federacije BiH da se biraju kao što se biraju predsjednik RS i zamjenik predsjednika RS. A ja odmah moram da kažem, ako će to biti, onda se mora izmijeniti Ustav Federacije BiH. Jer u ovom je zakonu onako kako kaže Ustav FBiH. Prema tome, mi ćemo biti prinuđeni da donesemo zakon u skladu sa Ustavom BiH i ustavima entiteta. U suprotnom, ako to ne postignemo, ako tu ne postignemo politički konsenzus, ja sam to i prije rekao, a i sad kažem, izlažemo se opasnosti da ga donese visoki predstavnik, što ja ne bih volio. Mislim da je najbolje da parlament donese ovaj zakon.

I današnja rasprava na ovom domu, a ona je to i do sada pokazala, pokazuje zrelost poslanika da o svemu raspravljaju i da donose kvalitetna rješenja. Mislim da treba donijeti rješenja koja će biti u skladu sa Ustavom, to je normalno, jednim i drugim. A ako mislimo da bi nešto trebalo drugo, a to nam Ustav ne dozvoljava, a kad bismo imali puni politički konsenzus u Parlamentu BiH, to sam ja mislio, onda ne bi predstavljalo problem ni da se u entitetima, ni na nivou BiH neke odredbe izmijene. Ali, ja, ipak, mislim da je teže mijenjati ustave nego donijeti zakon u skladu sa postojećim Ustavom. Mislim da smo bliže toj opciji i da će ta opcija, ipak, na kraju biti konačna.

IZET ŽIGIĆ

Da li se još neko javlja za riječ?

Da li predlagač ima potrebe da se obrati? Ne. Hvala lijepo.

Ipak, evo, gospodin Drago Ljubičić.

DRAGO LJUBIČIĆ

Gospodo, ako nema više diskutacija po Nacrtu ovog zakona o kojem smo do sada vodili raspravu, ja imam jedan prijedlog, shodno prijedlogu sa jučerašnje sjednice Predstavničkog vijeća. Zaključak je bio da se stenogram diskusija o ovom nacrtu uradi i dostavi predlagaču i kancelariji OSCE-a, gospodinu Beriju. Predlažem da to bude zaključak i sa ove sjednice Doma naroda. Znači, da se stenogram svih ovih diskusija uradi i dostavi na ova dva mjesta. Ako ostali delegati imaju potrebe za tim, da se umnoži i za sve delegate.

PREDSJEDAVAJUĆI

Hvala lijepo. Da li ima još neko? Ako nema, predlažem da usvojimo ovakav zaključak kao što je predložio gospodin Ljubičić, da se obavezuje Sekretarijat Parlamenta da pripremi stenogram diskusija koje smo danas vodili i da se dostavi predlagaču i OSCE-u radi davanja mogućih odgovora i objašnjenja na sva ona pitanja koja smo danas postavljali.

Istovremeno, ja bih napomenuo da ste danas dobili jedan plan razmatranja nacrtu izbornih zakona BiH u oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Oba kolegija su odvojeno napravila taj okvirni plan razmatranja nacrtu izbornih zakona. Mislim da ćemo ga moći ispoštovati, a po njemu je sljedeća rasprava u okviru Doma negdje početkom narednog mjeseca, kada bismo trebali utvrđivati i nacrt zakona po ovom dinamičkom planu. Ja bih sada dao da se izjasnimo oko ovoga zaključka i da prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda.

Ko je za ovakav zaključak, da se obaveže Sekretarijat da se stenogram diskusija dostavi predlagaču i OSCE-u kako bi dalje mogli pripremiti raspravu, bilo na okruglim stolovima ili na nekim drugim nivoima, bilo u samom parlamentu?

Ko je za? Hvala lijepo.

Ima li protiv? Nema.

Uzdržanih? Nema.

Konstatujem da smo jednoglasno usvojili ovakav zaključak koji je identičan zaključku Predstavničkog doma.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je 3. tačka

Ad.3. Nacrt izbornog zakona Bosne i Hercegovine, predlagač Klub poslanika SDP BiH

Ima li potrebe da neko u ime predlagača istupi? Gospodin Herceg.

MUGDIN HERCEG

Zahvaljujem se, gospodine predsjedniče, i molim za izvinjenje zbog nesporazuma (govore s mjesta – da je nesporazum da on govori u ime predlagača)

PREDSJEDAVAJUĆI

Onda može kao zastupnik iz reda SDP-a da nam da informaciju.

MUGDIN HERCEG

Dobro, ja ću skratiti.

Ja sam počeo da obrazložim razloge zbog kojih je upućen Nacrt u javnu raspravu, odnosno, u proceduru. Pošto ovdje imamo problema, jesam li ili nisam, nećemo o tome pričati. Ja bih samo zamolio, pošto smo dobili ovaj dokumenat, i ja mislim da je u ravnopravnom tretmanu – da bi bilo zaista poželjno, demokratski i civilizacijski da se obezbijedi međunarodna ekspertiza, takođe, nad ovim dokumentom i da se da mišljenje međunarodne zajednice, prije svega Vijeća za implementaciju mira u BiH, kao i stručnjaka Vijeća Evrope na ponuđena rješenja u modelu Nacrta izbornog zakona BiH, iz razloga apsolviranja ponuđenih principa u ovom dokumentu, iz razloga apsolviranja poštivanja međunarodnih konvencija, prije svega Konvencije o ljudskim pravima, iz razloga apsolviranja ponuđenih rješenja sa stanovišta ustavne regulative Bosne i Hercegovine. Hvala lijepo.

PREDSJEDAVAJUĆI

Ja mislim da je i ovaj Nacrt zakona, samim tim što je u dnevnom redu, ravnopravan sa drugim Nacrtom zakona, a mislim da ima ravnopravan tretman što se tiče ovog doma. S druge strane, želim da vam kažem da smo u ime Kolegija uputili isti na izjašnjavanje Vijeću ministara BiH i Predsjedništvu BiH i još uvijek nismo dobili izjašnjenje po oba nacrta zakona.

Ko se dalje javlja za riječ? Evo, Čampara će progovoriti.

AVDO ČAMPARA

Znate, svaki prijedlog izbornog zakona, bilo ko da ga predloži, moramo mu prilaziti sa najvećom pažnjom i najvećom ozbiljnošću.

Prijedlog izbornog zakona koji je predložio SDP sadrži, u odnosu na dosadašnja pravila OSCE-a, velike novine. On isto tako sadrži velike novine i u odnosu na ponuđeni Izborni zakon koji je ponudio, kao predlagač, gospodin Ljubičić, a koji je izradila grupa koja je određena od OHR-a za izradu ovog zakona. Međutim, tačno je to kada je govorio uvaženi delegat da se taj zakon jako dosta oslanja na Povelju o ljudskim pravima. I on upravo u toj povelji ima najveće uporište. A tačno je i to, kad govorimo o poveljama o ljudskim pravima, da su oni iznad pozitivnih zakona ma koje države. Međutim, ovaj zakon koji je predložio SDP tražio bi, ne bih rekao izvjesne, već korjenite promjene i Ustava BiH i ustava entiteta. No, što je, tu je. Mislim da zakon treba ići na raspravu. On je već u raspravi na različitim okruglim stolovima, a imaće ga i OSCE i grupa koja je zadužena za izradu ovog zakona i na kraju vidjećemo kakva će mu biti sudbina i da li će na osnovu toga zakona i ponuđenog sadašnjeg izbornog zakona doći do nekih restrikcija i boljih rješenja nego su ponuđena u ovom zakonu. Mislim da bi bilo prerano prejudicirati ma koje rješenje dok ne dobijemo prijedlog izbornog zakona, konačno, koji će ići pred Skupštinu BiH i koji će Parlament BiH razmatrati. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI

Hvala lijepo. Da li se još neko javlja za riječ?

Ako se ne javlja, zatvaram današnju raspravu po ovoj tački dnevnog reda uz obavezu da se na narednim sjednicama Skupštine tretira ravnopravno u formi nacrtu izbornog zakona kao i Nacrt gospodina Drage Ljubičića.

Takođe bih zamolio, u ime Kolegija, da prenesemo Vijeću ministara BiH i Predsjedništvu BiH zahtjev, molbu za mišljenje kako bismo ovaj zakon imali u regularnoj proceduri daljeg raspravljanja. Da ovo bude kao zaključak ovog doma.

Je li se slažemo s tim? Znači, još jedna urgencija prema Predsjedništvu BiH i Savjetu ministara BiH, u ime Doma, kako bi se izjasnili vezano za ova dva nacrtu zakona.

Ko je za? Hvala lijepo. Bili smo jednoglasni.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda

Ad. 4. Delegatska pitanja

Da li se neko javlja? Gospodin Šoljić.

VLADIMIR ŠOLJIĆ

Pa već ja mislim nekoliko mjeseci i ne znam koliko, nakon hapšenja naturalizovanog državljanina Bosne i Hercegovine, izvjesnog Amdounija, u Turskoj, umiješanost nekih od tih državljanina u terorističke akte u BiH i izvan nje, potaklo je raspravu od strane SDP na Zastupničkom domu, potaklo je veliku polemiku u tisku, itd., širom BiH. A ovih dana, možda ste i vi dobivali, kruže razni spiskovi o broju, o pismu da i ne govorim, ima ih na oba pisma i sva tri jezika, taj broj se kreće od nekoliko stotina do nekoliko tisuća. Pa mislim da bi najbolje bilo da se prestane manipulirati s tim. A prestaće se onda kada istina bude poznata. Mislim da istina nije tajna. Zato bih zatražio od Vijeća ministara BiH da ovom domu dostavi popis stranih državljanina koji su postali državljani BiH, od perioda početak 1992. pa do danas. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI

Hvala lijepo. Da li se još neko javlja za riječ?

Ako nema više delegatskih pitanja, ja zatvaram 10. sjednicu Doma naroda. Zahvaljujem se na pažnji.

/K R A J u 13.30 sati/